

"Evet tabiat, hilkat-i kâinatta cari olan kavanin-i itibariyesinin mecmu' ve muhassalasından ibarettir. İşte kuva dedikleri şey, her biri şu şeriatın birer hükmüdür. Ve kavanin dedikleri şey, her biri şu şeriatın birer mes'elesidir." İzah eder misiniz?

Maddeye tapanların öne sürdükleri **tabiat** kavramı, kâinatta işleyen göreceli kanunların toplamından ortaya çıkan bir hayal ürünüdür. Esasında ilahi kudretin istikrarlı bir şekilde icra ettiği prensipleri, mesela, **suyun kaldırma kanunu** maddeciler müstakil birer fail gibi düşünüp kâinatın tedbir ve idaresini bu hayali ürüne istinat edip irca ediyorlar.

Evet, kâinattaki bütün kanunlar, prensipler ve kurallar, Allah'ın kudret sıfatının birer tecellisi birer cilvesidirler. Allah'ın irade sıfatının arşı olan âlem-i emirde kanunların emri ve komutu yazıldıktan sonra, o emrin tatbik ve uygulamasını Allah'ın kudret sıfatı yapar.

Mesela, âlem-i emirde suya kaldırma kuvveti, güneşe itme ve çekme kuvveti verilir; verilen bu kuvvetin tatbik ve eyleme dökmek işini de Allah'ın kudret sıfatı yapar.

Yoksa bütün bu büyük icraat ve ağır işleri, belirsiz ve soyut kanunlara ya da bu kanunların zihni toplamı olan tabiata havale edilmesi mümkün değildir.